

Szerkesztési iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-és szám,

ahová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
ahová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 118. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy hóra ———— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Szerda, május 24.

A közös vámterület.

Nagybecskerek, május 24.

Nagy bátorság kell hozzá, hogy épen ezekben a napokban, amikor szinte hazarülés számba megy az, ha valaki nem híve az önálló vámterületnek, valaki állást mer foglalni a közös vámterület mellett. Katona Sándor bátor kézzel fogott neki a hálátlan munkának, könyvet írván „A közös vámterület” címe alatt a vámszövetségről, ennek mezőgazdasági, ipari, pénzügyi és kereskedelmi vonatkozásairól.

Dicséretes munkát végzett e könyvvel, mert szükséges a közönséget felvilágosítani, hogy azok a tetszetős frázisok, melyekkel a közvéleményt félrevezetik, igen nagy veszedelmet rejtenek magukban, különösen a gazdaságra vonatkozólag.

Katona Sándor alkalmat adott egyik legképzettebb államférfiunknak is, hogy e kérdésben nyilatkozzék. Dr. Láng Lajos volt kereskedelmi miniszter, ki jelenleg ismét mint egyetemi tanár működik a budapesti egyetemen, a következőkben vezeti be Katona könyvét:

„Az önállóság és függetlenség a nemzeti lét alapja és legteljesebb kifejezése; és azért csak természetes, hogy ez eszmék varázserővel ragadják meg a hazafiúi érzést. Egyedül ez magyarázhatja meg, hogy oly fontos és bonyolult kérdésnél, amilyen a vámügy rendezése, a magyar közvélemény politikai jelszavak uralma alá kerülhetett. De annál nagyobb is a szükség arra, hogy a nemzet a jelszavak zsarnoksága alól felszabadíttassék. A gazdasági önállóság és függetlenség lényege nem a gazdasági különállásban, hanem abban keresendő, hogy a nemzet a maga gazdasági életét kizárólag saját érdekeit tartva szem előtt és minden idegen befolyástól menten rendezze be. A jelen munka nagy érdeme, hogy a felvetett nagyfontosságú kérdést a maga teljes valóságában tünteti fel, élesen világítja meg a közös vámterület előnyeit és a gazdasági különválás veszélyeit. Még az ellentáborban is sokan vannak, kik hajlandók elismerni, hogy az önálló vámterület veszedelmekkel járna mezőgazdaságunkra, de annál ragyogóbb színekkel festik annak előnyeit a magyar ipar szempontjából, melynek mesés fellendülése aztán bő kárpótlást nyújtana a mezőgazdaságon ideiglenesen ejtett bármilyen súlyos sebekért. Szerzőnk szembeszáll ezzel az ábránddal és igen meggyőzően mutat rá mindazon károokra, melyek az önálló vámterületen a magyar ipart sújtának, annak fejlődését megbénítanák. Amellett azonban nem feledkezik meg azokról a hátrányokról sem, melyek az önálló vámterület mellett a mezőgazdaságra nehezednének és ezeket oly sok oldalról mutatja be, hogy már ezen szempont is elég volna arra, hogy a vámterület közösségéhez ragaszkodjunk. Nem kevésbé becses része a munkának az, mely a közös vámterület történelmi előzményeivel foglalkozik és az adatok hosszú sorával bizonyítja, hogy a vámszövetséget Ausztriával a magyar nemzet legkiválóbb gondolkodói — még létrejötte előtt — mint olyat állították oda, mely a nemzet gazdasági érdekeit a legteljesebben elégíti ki. A milyen szerencsés a szerző a mult esetelelésében, oly sikerültek azok a fejtegetései is, melyek a jövőre vonatkoznak és a melyekben biztos kézzel és nagy szakavatottsággal tárgyalja a mai elzárkózó irányzat mellett kimaradhatatlan ama számtalan esélyeket, melyekkel szemben a gazdasági különválás csak újabb meg újabb veszedelmeket szülhetne. Nem lehet fadatombóvebb részletekbe bocsátkozni. E pár vonás elég lesz a munka jellemzésére, melyet mint legfontosabb gazdasági érdekeink alapos, tárgyilagoss, józan és épp ezért hazafiasabb védelmét örömmel ajánlom a magyar olvasó szíves figyelmébe.”

Ime így szól a tudós tanár, a praktikus államférfiu erről a kérdésről. Azért persze nem neki van igazsága, hanem azoknak a „közgazdászoknak”, akik a lexikonból merítik azt a tudományukat, melylyel — fájdalom — már annyi embert félrevezettek.

Az egészséges közvélemény csak hamar be fogja látni, kinek kell hitelt adni: a tudós államférfiaknak-e, vagy a bömbölő népszónokoknak.

A jegyzői internátus kérdéséhez.

Nagybecskerek, május 24.

Az e tárgyban indított akció több helyen félreértést keltett, azért a következőkben közöljük a torontálmegyei községi és körjegyzők egyletének Nagybecskereken 1905. évi május hó 14-én a megye alispáni kistermében tartott rendes évi közgyűlése jegyzőkönyvi kivonatát:

IV. Tárgyaltatót Orsó Gáspár egyleti pénztárnok jelentése, mely szerint az 1904. évi május hó 27-én IV. számú határozattal a Szegeden létesítendő jegyzői internátus céljaira a D. M. K. E. javára megszavazott segély fedezetül önként felajánlott 20 és 10 koronás hozzájárulásból az antalfalvai, pancsovai és zsombolyai járások kivételével igen csekély, egyes járásokból semmi sem folyt be.

Vihely Géza egyleti elnök ezen kedvezőtlen eredményt annak tulajdonítja, hogy egyes kartársak a IV/904. számú határozatot félreértették, amennyiben azt hitték, hogy a jegyzők 20 kor. és a segédjegyzők 10 korona önként felajánlott hozzájárulása nem egyszer és mindenkorra szól, hanem az 10 évig minden évben fizetendő.

Azt is kifogásolták egyesek, hogy az egyleti közgyűlésnek nincs joga tagjait a tagsági díjakon kívül bármily célra megterhelni, vagy a megterhelés tekintetében kötelező határozatot hozni. Az egyleti közgyűlésnek nem volt szándékában ez irányban kötelező határozatot hozni, csupán megjelölte az alapot, a melyből a jegyzői internátus javára tíz évre megszavazott évi 600 koronát fedezni véli és egyben azon reményének adott kifejezést, hogy Torontálmegyében nem fog akadni egyetlen egy jegyző vagy segédjegyző sem, ki ezen csekély áldozatot ily emberbaráti nemes célra saját érdekében meg nem hozná. Különben is az amugy is csekély összeg akár 2 koronás havi részletekben is törleszhető.

A „TORONTÁL” tárcája.

Első szerelmem.

I.

Apálykor, tiszta kék ég alatt, mely visszatrükröződik a tengerpart okkerszínén, nagyon kellemes csatangozni a puha meleg homokban.

A hullámok szeliden türemlenek egymásra, langy fuvallom reszketteti meg a bokrokat s amikor a hullámokon vagy az égen végigsuhan egy árnyék, ez már elegendő, hogy meghatározhatatlan kedves álmódzásra hangolja az embert, melyben a gondolat szertelenül elkalandozhatik.

Soha nem izlett ez a henye tétlenség oly jól, mint a retorikai esztendők után. Addig is sokat lustálkodtam ugyan a liceumban, de ezt nagyon megrontotta a vizsgákra való készülődés.

Elvégeztem a liceumot s nem volt többé semmi dolgom. Ettem és aludtam. Az idő többi részét a hátamon fekvé ábrándoztam el s tekintetemmel fáradhatatlanul kutattam az égnek és tengernek végtelen kékségét. S természetesen nem unatkoztam.

Egyszer a kék virágu acanthusok közt kóboroltam. A szűnődő vége felé járt s erre a gondolatra kétszeresen éreztem a testi és szellemi pihenésnek a gyönyörűségét. Lefeküdtem a homokba, élveztem a szabad levegőt, meglegyintette arcomat a tenger sós illata, mikor egy selyemruha subogására fölemeltem a fejemet.

Egy fiatal szőke leány csepta meg szoknyájával az orromat, amint hullámos gyors lépésekkel hüvelykujját az övébe dugva mellettem elhaladt.

Világoskék volt a szeme, apró lakkcipőinek

hegyes sarka befuródott a homokba. Férfias kabát feszült telt idomaim s a dereka negyvenöt centiméter volt. Éppen az én ideálom. Ilyenről ábrándoztam én a kollégiumban. Mintha mennykő csapott volna fejbe.

Kecsésen visszafordult. Mikor ott látott heverni s érezte, hogy megérintett a szoknyája szélével, megvető mosolyt fojtott el, de a tekintete oly szeliden édes volt, hogy elpirultam.

Vége volt a homokban való heverésnek, a llanell ingeknek s a lazán megkötött nyakendőknek.

Még aznap este egy üveg Eau de Portugal-ot öntöttem a fejemre, megfésülködtem, megkefélekedtem, bajuszpedrő híján szappannal kentem ki a bajuszomat, bementem a kaszinóba s öt perc múlva már ideálommal jártam a boszont.

Már nem nevetett, hanem csak mosolygott. Ahogy a fejét lehajította, ahogy hajlékony természetével hozzám simult vagy visszahúzódott s fiatalosságával, illatával megbódított teljesen. Néha hevesen vitt magával a táncba, néha felénken közlekedett felém. És a tekintete! Igért, büntetett, elszomorított, földerített.

Szóval szerelmes voltam. Az első keringő után polkát játszottak. Tehát a polkára keringőztünk. Azután skót tánc jött. Ezt is keringőre jártuk. Erre jártuk különben a négyest, gigust, lanciert s még talán a Marseillaisét és erre jártuk volna.

Csakhogy ideálomnak anyja is volt, aki a leány váliaira borított egy nehéz köpenyt s abba kellett neki hagyni. Kecsés mozdulattal szőlített föl, hogy kísérjem el a kijáróig. Ugy remegtem izgatottságomban, mint a kocsonya. A metaforáknak és frázisoknak egész vulkánja háborgott bennem, de nem bírt kitörni. Szinte

az anyjának füle hallatára csodálatos hidegverrel sugá nekem:

— Holnap délelőtt tíz órakor a kaszinó előtt fogok sétálni az anyámmal; el fog kísérni bennünket.

II.

Oly összecukott szájjal mondta, hogy az anyja sem látszott semmit gyanítani s kezdetben magam is azt hittem, hogy nem nekem szól.

Meg voltam hatva, de nagyon boldog voltam. Másnap kipödörve a bajuszomat, a megjelölt helyen voltam.

A hölgyek végre megérkeztek. Mikor ideálomat fehér selyemruhában megpillantottam, torkomon akadt a szó s ő ezt látván, nyugodtan így szólt az anyjához:

— Hát nem felelsz ennek az urnak, mama?

— Hozzám szólt?

Szeliden anyjára nézett.

— Hogy hozzád-e? . . . Már vagy harmadszor kér engedelmet arra, hogy elkísérhessem.

Az anyja mentegetődzött s megengedte.

— Menjünk a mama előtt, — sugá ideálom.

A vulkán kitört belőlem. Szenvedélyes frázisaim kezdetben meglepték, azután mulattatták táncosnőmet. Ugy látszik, csak ezt várta. Félbeszakított s szűzies hangon ezt sugá:

— Ha így vagyunk, most már menjünk a mama mögött.

— Miért állsz meg? — kérdezte az anyja.

— Elejtettem a zsebkendőmet. Menj csak.

Majd utánad megyünk.

A mama háta mögött csodálatos előmenetelt tettem. A bennem háborgó vulkán ékes metaforákban tódult ajkaimra. Összeszedtem minden ékesszólásomat s fölrugva minden előzményt, meg akartam csókolni. Mint a rosszul nevelt csikó, akinek még nincs gyakorlata semmi-

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

Május 28. A torontáli tudósvézellenes egyesület alakuló közgyűlése délelőtt 10 órakor a vármegyeláz nagytermében.

Junius 4. Löverseny.

„ 11. Nyomdászok dalestélye a kaszinóban.

— **A megyei tisztikar köréből.** Torontál-vármegye főispánja dr. Fischer Miksa antalfalvai járási orvost tiszteletbeli főorvossá nevezte ki.

— **Tanácsülés.** Nagybecskerek város tanácsa ma délután fél 4 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével ülést tartott. Az ülésen hozott fontosabb határozatokat lapunk holnapi számában közöljük.

— **Uj segédjegyző.** Mint Nagytorákról jelentik, a legutóbbi választásnál segédjegyzőnek megválasztották Fazekas Mártont.

— **Németh püspök bérmautja.** Bánlakról jelentik lapunknak: Németh József fölszentelt püspök Láng Aladár szertartásmester és nagyszámu kerületi papság kíséretében f hó 21-én vasárnap délután 6 órakor érkezett Csákovárról Dolác községbe a bérmálás szentségének kiszolgáltatása végett. A bánlaki járás határánál nagy küldöttség élén dr. Kropf Sándor járási főszolgabíró fogadta és szívélyes üdvözlés után nagy kocsisorral és lovasoktól kísérve harangzugás között vonult be Dolác községbe, hol a lakosság apraja-nagyja ünnepi öbön kivonulva lelkesen tüntettek a szeretett főpap mellett. A községbe érve, a püspök az utcán felállított sátorban felöltve főpapi ornátusát, a papság és a hívek által kísérve a templomba vonult és ott rövid imát mondott. Ezután a róm. kath. plébánián fogadta a különböző küldöttségek tisztelgését. A következő napon 22-én reggel 8 órakor szentmise volt s utána a bérmálás, mely alkalommal 841-en részesültek a bérmálás szentségében. Délben Besser Nep. János doláci rom. kath. plébános vendégszerető házában ebéd volt, melyen számos felkészített hangzott el a szeretett főpap egészségére. Délután 5 órakor a püspök nagy kísérettel Tolvádia község vasutalomsára hajtott át, ahol a községi lakosság részéről ismét lelkes óvációkban részesült, innen pedig a 6 órai vonattal kíséretével együtt visszautazott Temesvárra.

— **Tisztújítás Torákon.** Mint Torákról jelentik, Daniel Ferenc főszolgabíró elnöklésével

Ezzel kapcsolatban olvastatott és tárgyalatott a Délmagyarországi magyar közművelődési egyesület főtítkári hivatalának következő átirata:

Tekintetes Elnökség!

A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület tudvalevőleg fél millió korona költséggel Szegeden 200 gyermek befogadására alkalmas, magas nyívn álló tápintézetet létesít, a melyet 1906. évi szeptember havára már meg is nyit. Az internátus két emeletes palotájában, mely Szeged város legszebb helyén, közvetlen a középiskolák közelében épül, első sorban a községi jegyző és esetleg orvosok, más közigazgatási tisztviselők gyermekei nyerne elhelyezést és e célból a vármegyei községi jegyző-egyletek elnökeiből internátusi bizottságot alakítunk acélból, hogy az internátus felett a felügyeletet gyakorolja, a felvételek ügyében és a kedvezmények megadása ügyében esetről-esetre határozzon.

Szegeden junius hó 1-én délelőtt fél 10 órakor a D. M. K. E. főtítkári hivatalban (Arany János utca 3. sz.) e tárgyban a jegyző-egyletek küldöttei és a D. M. K. E. vezetősége együttes gyűlést tartanak, a melyen megalakítják az internátusi bizottságot, letárgyalják annak szabályzatát, megtekintik az internátus tervrajzát, megszemlélik annak teltét és építkezését.

Egyéb nagyobb fontosságú tárgyai is lesznek a gyűlésnek és éppen erre való tekintettel kérjük a tekintetes Elnökséget, hogy a nevezett napon a gyűlésre az egylet képviselőit urakat mulhatlanul kiküldeni és határozatáról engem e hó 28-ig értesíteni sziveskedjék.

Szeged, 1905. május 8.

Kivaló tisztelettel

Gallóvich Jenő s. k.,
D. M. K. E. főtítkára.

Ad IV. A választmány javaslatának elfogadásával a közgyűlés Orsó Gáspár egyleti pénztárnok jelentését és Vihely Géza egyleti elnök felvilágosító jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi és újólag felkéri Torontálmegyében alkalmasan levő összes községi, kör- és segédjegyzőket, hogy a jegyzői internátus céljaira felajánlott 20, illetve 10 korona csekély hozzájárulást, esetleg 2 koronás havi részletekben sziveskedjenek Orsó Gáspár egyleti pénztárnoknál lehetőleg még az év folyamán befizetni.

A D. M. K. E. főtítkári hivatalának fenti meghívóját a közgyűlés köszönettel elfogadja, az egylet képviselőit kiküldi a Szegeden junius hó 1-én tartandó együttes gyűlésre: Vihely Géza egyleti elnököt, Forster Imre egyleti főjegyzőt, megbizva továbbá az egylet képviselőit önként jelentkező következő egyleti tagokat: Spubler Ferencet, Jankovics Szilárdot, Rehák Istvánt, Kvatsák Nándort, Czarina Szilárdot, Schuld Pétert és Pozojevich Istvánt. Az ügy ér ekében kívánatosnak tartja a közgyűlés, hogy ezen gyűlésen a jegyzői egylet minél számosabb taggal legyen képviselve, azért határozatilag kimondja, hogy a Torontálmegyei jegyző-egylet képviselőiben annak minden tagja részt vehet a gyűlésen.

Ezen határozat egész terjedelmében hírlapilag közzéteendő és a D. M. K. E. főtítkári hivatala elnöki uton értesítendő.

Kiadta:

Forster Imre, egyleti főjegyző.

ben, elharmarkodtam a dolgot. Kissé felháborodva így szólt:

— Menjünk a mamához.

A mama nagyon megnyerő asszony volt. Később megtudtam, hogy minék köszönhetem ezt: a mama regényeket szokott írni egy divatlap számára.

Kilenc nap mulva vissza kellett mennem a kollégumba, ideálom pedig Nizzába készült.

Nagyon szomorúak voltunk mindketten. Ott sétáltunk a tengerparton, oly messze a mama mögött, hogy nem is gondoltunk arra, hogy utóljárjuk.

Egyszerre csak egy nagy szélesend után hatalmas felhő kerekedik s záporosó vesz körül bennünket.

Menedék után kellett néznünk. Egy négy deszkafából összerótt, száraz galyakkal borított vámoékunyhónak köszönhetem éltam első nagy boldogságát, egy rövidke kis csókot, melyre oly régóta vágytam s melyet oly állhatatosan megtagadott tőlem.

A zápor elült, de mielőtt elváltunk volna, zálogot akartam az ő hűségéről, mert kicsinált dolog volt, hogy egymáséi leszünk.

Az ő ideája volt, hogy ezt a jótékony záporosót használjuk föl emlék gyanánt.

— Majd azt fogom magának írni, hogy „mindig esik”, mondá mosolyogva. Annyit fog jelenteni, hogy „szeretlek” s senki sem fogja gyanítani.

Ez volt utolsó szava hozzám.

III.

Hányszor olvastam meghatottan a rózsaszínű levélkéit, melyekben örökké ezt ismételte: „mindig esik az eső”. Százszor is megcsókoltam a borítékot.

Ideálom levelei kezdetben kéthetenként,

azután havonként érkeztek s végre teljesen kimaradtak.

Egy évig nem tudtam hova lenni az aggodalomtól, míg végre egy este így szólt hozzám egyik barátom, aki délvidékről érkezett:

— Megbizásom van számodra Nizzából.

— Hogy-hogy?

— Tancoltam egy fiatal leánnyal s felémleltetek téged. „Ah ismeri?” — mondá. Ha találkozni fog vele, kérem, adja át neki az üzenetemet, hogy: már nem esik.

— Már nem esik? — mondám fuldokolva.

— Szórol-szóra azt mondta, hogy már nem esik?

— Szórol-szóra.

— Hogy mondta? — kérdeztem tőle lázasan. Halvány volt? vagy szomorú? nem könnyezett?

— Nem könnyezett, hanem nevetett. Épp akkor volt az eljegyzése egy duszagdag marseillei olajgyárossal.

Ó! . . . az én ideálom! . . . egy olajgyárossal! . . .

Meg voltam semmisülve.

— Ez az idő már rég elmúlt. Sohasem látam többé a hűtelet, de még most is emlékszem vakmerő kacérságára. Vajjon asszony korában is folytatja csibész-vakmerőségeit? S vajjon kétféle imadókat tart-e, a férje előtt és a férje mögött?

Mindezek a kérdések felelet nélkül maradnak s még csak azt se fogom megtudni soha, hogy szeretett-e kissé.

De azért, ha a multa gondolok, még most is érzem, hogy esik kissé . . . esik . . . esik . . . a szivemben.

Meg fogják bocsátani ezt a gyöngéséget, mivel hogy az volt az én első szerelmem.

Charles Foley.

e napokban folyt le a községi tisztújítás. A lakosság ez alkalmából igen élénk érdeklődést tanúsított a választás iránt, a mennyiben 910 szavazatot adtak le. Az eredmény a következő: bíró: Csikala Pál, pénztáros: Szekosán Avram, al-bíró: Szekosán János. Esküdtek: Szekosán Jozsim, Alaszu Pál, Rósa György, Gimbasian Pál.

— **Csendőrség a rendőrség helyett.** Olvasóink előtt ismeretes, hogy Nagybecskerekben a rendőrséget csendőrséggel kívánják felváltani. Ebben az ügyben, melyben egyébként ugy a városi képviselő-testület, mint a vármegye törvényhatósága egyetértőleg határozott, a m. kir. belügyminiszter a következő leiratot intézte Torontálmegye alispánjához:

Értesitem, hogy Nagybecskerek r. t. város közönségének azon kérelmének, hogy a város haterületén is a m. kir. csendőrség lássa el a közbiztonsági szolgálatot, helyt adok és a f. évi április hó 5-én e tárgyban Nagybecskerekben megtartott értekezleten felvett jegyzőkönyvbe foglalt megállapodásokat a további tárgyalások alapjául elfogadom.

Ha tehát a város közönsége az említett jegyzőkönyvben kikötött fizetési feltételeket változtatlanul elfogadja s az ebbeli határozatot a megye közgyűlése is jóváhagyja, a m. kir. csendőrségi szolgálatnak folyó évi október hó 1-ével leendő behozatala, illetve létesítése ellen nem lesz akadály.

— **A D. M. K. E. aradi konviktusa.** Aradról jelentik: Az Aradvidéki Tanítóegyesület és a Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület által közösen emelendő aradi konviktus ügye nagy lépéssel haladt előre abból az alkalmából, hogy Rónay Jenő nyugalmazott főispán, a Dmke elnöke Aradon időzött. Rónay Jenő szombaton Kovács Vince, az A. V. T. E. elnökének társaságában fölkereste Institóris Kálmán polgármestert és Varjassy Árpád tanfelügyelőt s mindazon részletkérdéseket megbeszélte velük, amelyek a tanítókonviktus építésére vonatkoznak. Kétszázhatvan-ezer korona költséggel fogják felépíteni a konviktust, amelynek költségeit részben az Aradvidéki Tanítóegyesület, részben a Dmke fogja fedezni. A tárgyalásokba Tabakovits Emil műépítész is bevonták, aki bemutatta az épület terveit és költségvetését.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter báró Nikolics Fedor nagybirtokos részére a m. kir. államvasutak Fehértemplom állomásától a Nera folyó völgyében Szászabánya és Bozovics érintésével Jablonicáig, valamint Bozoviestől egyfelől Rudarián át a Pregeldehegy lábáig, másfelől Steierlektig és Szászabányánál való elágazással Jámon at Versceig vezetendő szabványos, vagy esetleg keskenyágányu gőzmozdonyu helyi érdekű vasutvonatra kiadott előmunkálati engedély érvényét további egy év tartamára meghosszabbította.

— **A Dmke a resicai bányakatasztrófa áldozatairól.** Resicán csütörtökön temették el nagy részvét mellett a bányászerecsétlenség utolsó négy áldozatát. Ma — mint Resicáról jelentik — az áldozatul esett bányászok özvegyei és árvái segítségére a D. M. K. E. resicai fiókja hangversenyt rendezett. Palya Mátyás prépostsplébános elnök, Paal Sándor polgári iskolai tanár alelnök és Marosi Armin polgári iskolai tanár állnak a segítő-akció élén.

— **Zsidó-konviktus Szegeden.** Felmerült a terv, hogy Szegeden zsidó konviktust kellene létesíteni. Ebből a célból tegnap dr. Kormányos Benő elnökletével értekezlet volt, melyen sokan megjelentek. Az értekezlet örömmel fogadta az eszmét s kimondta, hogy a zsidó-konviktus létesítésére nagy akciót fejt ki. E hó 28-ára újabb értekezletet hívnak össze, melyen a részleteket fogják megbeszélni. Megjegyezzük, hogy a konviktus nem lesz felekezeti jellegű.

— **Viháros bankközgyűlés.** Szabadkáról jelentik: A bácskai hitelbankszövetkezet tegnapi elnökválasztó közgyűlését a rendőrség karhatalommal feloszlatta, mert a két párt között tettelegesség támadt.

— **Rohitsch-Sauerbrunn.** A nyár közeledtével mindenki, aki rászorult, valamely gyógyhely meglátogatására határozza magát. Ez igen fontos tény, mert attól függ jó állapotunk a jövő télen. Rohitsch Sauerbrunn gyógyhatású forrásaival első rangu gyógyhely. Vizei hatás tekintetében legközelebb állnak a karlsbadi forrásokhoz. Csak múlt évben óriási haladást tett ezen rohamos fejlődésnek indult gyógyhely: a Kaiserbad, mely egyik legszebb és legmodernebb gyógyintézetek egyike. Gyomorbetegsgek, májbetegsgek, csusz- és cukorbetegsgek, elhízás, chronikus hurut és vesebajnál Rohitsch fürdő kitünő hatása. De különösen déli enyhe klímájával május, junius és szeptemberben, előnyösebb mint az éjszakai gyógyhelyek.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A Gockler-ügyek vége. Évek óta foglalkoztatják ennek az épolj tehetséges, mint nyughatatlan véru embernek az ügyei a nagybecskereki közönséget. Legujabban Szegeden foglalkoztak néhány pörével, melyről a „Sz. H.” a következőket jelenti: Roppant érdekes ügy folyik a szegedi törvényszék előtt s vetekszik a legbonyolultabb regényvel. A hőse Gockler Lajos volt nagybecskereki néptanító, aki a mult hetekben szerzte meg a párisi Sorbonne-egyetemen a filozófiai doktorságot. Az ügy azzal kezdődött ezelőtt csaknem tíz évvel, hogy Gockler megücsült. A felesége előkelő uri család gyermeke volt, mindössze 16 éves, akit egy okos férjnek kell vezetni s irányítani az életben. Az amugy éleseszü és nagy tudásu férj akadémikus értékü gondolkodás-módjára vall azonban, hogy az apróbb ügyekről sohasem esett köztük szó, ellenben a notesze tele volt olyan följegyzésekkel, hogy „ma kozmás volt a leves, tegnap poros volt a pohárszék”. Az ideges ember egy alkalommal megütötte fiatal feleségét, akit a szülői erre hazavitték, följelentvén Gocklert könnyü testisértésért. A bíróság el is ítélte 30 kor. pénzbüntetésre. Ha Gockler megnyugszik ebben, bizonyára véget ér a baj, esetleg sikerül a családi békét is, habár így megtépve, helyreállítani. De ő fölebbzett s fölebbezésében kijelentette, hogy a tárgyalást vezető járásbíró meghamisította a jegyzőkönyvet. Ugyanott említi föl, hogy a nagybecskereki rendőrség kirabolta a lakását. Ezt szándékosan elferditve arra vonatkozólag említi, hogy mikor a felesége elköltözött tőle s butorát is elvitte, néhány rendőrt kért, akik vigyáznak a rakodásnál, hogy tolvajlás ne történjék. Már most ebből két újabb pör származott: az egyiket a járásbíró indította, a másikat a rendőrség. Főtárgyalás elé is került a dolog, ott aztán a védője kérte Gockler elmebeli állapotának megvizsgálását. Moravesik tanár tényleg konstata, hogy krónikus jellegü tebo-lyodottságban szenved. Ekkor már fegyelmi is folyt ellene, rendkívül izgatott jelenetei voltak tanító társaiival, állásától fölfüggesztették, — a miniszter pedig mindennek dacára visszahelyezte állásába. A törvényszék kénytelen volt egy orvosi szakvélemény után beszűntetni ellene az eljárást.

§ Királysértés pálinkázás közben. Augstein Márton tordai (Torontálmegye) koresmájában 1904. október 8-án a tizenötödik pohár pálinkát ürítette Rózsai András 56 éves földmives, amikor figyelmeztették, hogy ne larmázzon, mert itt vannak a csendőrök. Rózsai azonban nem imponáltak a közszendőrei, csak azért is elkáromkodta magát és eközben káromolta a királyt is. A szegedi kir. büntetőtörvényszék tegnapi főtárgyalásán a királysértéssel vádolt Rózsai fufangosan azzal védekezett, hogy ő akkor ittas volt és különben is nem a felséges királyt, hanem a Kis Király Ferkót szidta, mert ez egyszer úgy megijesztette a kis lányát, hogy attól nyavalyatörős lett. Ezzel szemben két csendőr, a községi kisbíró és a koresmáros fia tanuként kihallgatva, azt vallották, hogy Rózsai félreérthetetlenül a királyt a felségét szidalmazta, amiért a törvényszék Rózsait három napi fogházra és egy évi hivatalvesztésre ítélte.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

Andrássy Gyula gróf Bécsben.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: Andrássy Gyula gróf feltizenkeltő után érkezett Bécsbe. Az ut nagyrészt Apponyi Albert gróf társaságában tette meg Andrássy gróf. Apponyi ugyanis Eberhardba utazott Pozsonyon keresztül és ugyanazt a vonatot választotta, melyen Andrássy gróf utazott Bécsbe. A két politikus az egész uton együtt volt egy fülkében.

Andrássy gróf megérkezett Bécsbe, szállásán, a Bristol-szállóban már megtalálta a kabinetiroda értesítését, mely audienciáját ma délelőtti tizenegy órára tűzte ki. Andrássy gróf átöltözködése után a budapesti és bécsi sajtó képviselőit fogadta együttesen lakosztályában.

Külfutások.

Budapest, május 24. (A „Torontál” ered. távirata.) Andrássy Gyula gróf több újságíró előtt kijelentette, hogy missziójának sikere elé nem tekint valami optimizmussal. Egy hozzá intézett kérdésre Andrássy gróf kijelentette, hogy a koalíció régi programját hozza magával. Arra a kérdésre, hogy a katonai dolgokban várható-e engedmények, Andrássy gróf kitérően válaszolt azzal,

hogy ilyen engedményekről eddig semmit sem tud.

Andrássy Gyula gróf, akit az ut fáradalmi erősen megviseltek és a kin a családi gyásza által okozott fájdalom erősen meglátszik, a délutánt szobáiban töltötte.

Andrássy Gyula a királynál.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből táviratozzák: A király ma délelőtti háromnegyed óras audiencián fogadta Andrássy Gyula grófot. Ő felsége ezuttal is kifejezte részvétét Tivadar öccsének elhalálása felett, amit a gróf hálás hódolattal megköszönt. Ezután kifejtette azon módokat, amelyekkel a koalíció kormányt alakítana, különösen kiemelve, hogy a koalíció ragaszkodik a katonai programjához. *A király erre kijelentette, hogy nincs abban a helyzetben, hogy több koncessziót adjon.* Andrássy gróf 3 órakor visszautazott Budapestre, miután missziója ekként véget ért.

A válság.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti táv.) Félhivatalos jelentés szerint Bécsben ma sem határoztak az ügyek ideiglenes továbbvitele iránt. A kabinet tagjai tehát még rövid ideig kénytelenek az ügyeket vezetni Bécsi politikai körökben azt beszélnek, hogy Tisza egész kormányával okvetlenül távozik, dacára Andrássy missziója meghiúsultának.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 24-én.

Távirati tudósítás.

Budapest, május 24.

A képviselőház ma délelőtti 10 órakor Justh Gyula elnöklésével ülést tartott.

A mai ülésen először is elnököl Justh Gyula bemutatja Teleky Arvéd grófnak, az újvidéki kerület ujonnan megválasztott képviselőjének a mandátumát, melyet a Ház tudomásul vett.

Utána Kossuth Ferenc bejegyezte az önálló magyar autonom vámtarifáról szóló indítványát, melyet a képviselőház a holnapi ülésen fog tárgyalni.

Végül Rátkay László előterjesztette a gazdasági bizottság jelentését s ezzel a mai ülés véget ért.

Villámütés egy telefonközpontban.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A magyar telefon történetében eddig páralanul álló jelenség történt vasárnap délután Aradon. Az arad-budapesti vonal eddig még meg nem állapított helyén ugyanis a villám belécsapott a vezetősodronyokba s a villámütés oly erős volt, hogy az aradi telefonközpontban, a mely éppen össze volt kapcsolva Budapesttel, az állványon körülbelül 800 vezetékkel részint teljesen összeégetett, részint pedig hasznavehetetlenné tett. A vész hírére a tűzoltóság azonnal megjelent s mintegy fél órai erős munka után sikerült a további veszedelmet elhárítani, de a vezetékek ekkor már elpusztultak, a mi a közlekedésben nagy zavart idézett elő. A kár mintegy 1200 korona. A hivatalos vizsgálatot megindították.

Az orosz-japán háború.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) A párisi lapok fenntartják azt a hírt, hogy Rosdesztvenszky meghalt. Ugyanekkor Londonból jelentik, hogy Rosdesztvenszky flottájával ismét a francia partokra tért vissza.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Egy londoni távirat szerint az angol sajtó komolyan foglalkoztatja a semlegesség kérdése s a „Times” inspirált forrásból jelenti, hogy Amerika az esetben, ha Rosdesztvenszky a Fülöp szigeteken akarna szentet felvenni, a legszigorubbán fog ügyelni a semlegesség betartására, de

az orosz tengernagyot abban, hogy szénkészletét a semlegességbe nem ütköző módon kiegészítse, akadályozni nem fogja.

Gyilkos szerető.

Budapest, május 24. (A „Torontál” eredeti távirata.) Borzalmas szerelmi tragédia játszódott le a napokban az aradmegyei Gyulicza községben, Móna Ananie ottani parasztlány egy idő óta szerelmi viszonyt folytatott Ilie Isztinie jómódu fiatal gazda feleségével. Ilie barátai figyelmeztették, hogy felesége felszarvazza őt, amit azonban az eleinte nem akart elhinni s csak midőn már az egész falu mosolygott rajta, határozta el magát arra, hogy meglesi a szerelmeseit. Tegnap este meg is lepte őket, a mint az udvaron levő szalmakazal tövében szerettek s egy nála levő doronggal nekitámadt Mónának, aki azonban elkerülte az ütést s kikapván Móna kezéből a dorongot, egy ütessel leterítette Ilie-t, a ki néhány perc mulva meg is halt. A gyilkos szeretőt a csendőrök elfogták.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1905. május 24.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilós	100 kilogr. ára		Kilós	100 kilogr. ára	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki uj	76	—	—	80	18.65	18.80
Pestvidéki uj	76	—	—	80	18.50	18.70
Bánsági uj	76	—	—	80	18.60	18.75
Bácskai uj	76	17.95	18.05	80	—	—
Rozs elsőrendű					14.55	14.65
„ másodrendű					14.45	14.50
Árpa takarmány					14.40	15.—
„ égetni való					14.15	14.40
„ sörfőzésre való					0.—	0.—
Zab					14.25	14.65
Tengeri bánsági					15.50	15.70
„ másnemű					—	—
Répa káposzta					—	—
„ bánsági					—	—
Köles					0.—	0.—

Határidő-üzlet.

Budapest, május 24. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tözsdén az árak kisebb-nagyobb mértékben emelkedtek. Deli záralkor a következő árakat jegyezték:

Buza (májusra)	17.94	—
„ (októberre)	16.48	—
Tengeri májusra)	15.28	—
„ (júliusra)	14.60	—
Zab (májusra)	11.14	—
„ (októberre)	11.30	—
Rozs (októberre)	13.34	—

Nyiltér.*)

Nyilatkozat.

Miután „Hoff Nándor és társai, alkalmi építő iparcsoport” a tagjai sorából történt kilépésemet a „Torontál” 117. számában közzétett „Hirdetmény”-ben a szokástól eltérően csak egyoldalulag hozta nyilvánosságra, kellemes kötelességemnek ismerem minden félreértés elkerülése végett a magam részéről is külön nyilatkozatni, hogy az építézet szabad alkotásának és a szakszerű munkának eme bénító kötelekéből magamat kivontam és így egyéni akaratom teljes felszabadulása folytán ismét abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy t. megbízóim igényeinek minden tekintetben korlátozás nélkül, a tölem megszokott önzetlen módon tehetek eleget.

Nagybecskerek, 1905. évi május hó 24-én.

Barth Jakab,

(499-1.1)

építőmester, Váraljai-utca.

Igen alkalmas utazásoknál.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgáltva.

Bizonyítvány két Bécsben,
1897. júl. 2-án.

Kalodont

nélkülözhetetlen
fogtisztító-szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizek nem elégségesek. A foghúson mindig újlag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban oly frissítően és antiszeptikusan ható fogtisztító-szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont” már az összes kulturálmokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

(217-21.6)

*) Az e rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szer.

